

NOTISER

Historical Sources and Source Criticism. ICTM Study Group on Historical Sources. Proceedings from the 17th International Conference in Stockholm, Sweden, May 21–25 2008. Susanne Ziegler (red.). Svenskt visarkiv, Stockholm 2010. 320 s., ill., ISBN 978-91-977013-7-2.

Historisk forskning är ingenting som man förknippar med musiketnologi. Fältarbete är i stället ämnets verkliga signum, med synkrona studier som resultat. Men till disciplinen hör folkmusikforskare som alltid arbetat med äldre källmaterial. Dessa har på senare år fått metodiskt sällskap av fältarbetsinriktade musiketnologer som söker historiskt djup när det gäller fältens företeelser. Båda dessa inriktningar möts i en s.k. studiegrupp kring ”historical sources of traditional music” som regelbundet samlas i hägnet av den världsvida organisationen *International Council for Traditional Music* (ICTM). Senaste mötet ägde rum på Svenskt visarkiv i Stockholm och det är konferensinläggen i bokform som översiktligt anmäls här.

Boken är redigerad av Susanne Ziegler, seniorforskare vid legendariska Berliner Phonogramm-Archiv och ansvarig för dess samling av historiska inspelningar. Den innehåller 23 bidrag, sorterade i sju teman.

”Historical sources and source criticism” löd konferensens rubrik, vilket låter nyttigt, men inte särskilt nydanande. Men då måste man komma ihåg att studiegruppens deltagare som nämnts rymmer fältarbetande musiketnologer som intresserar sig för fältens historiska bakgrund. Att temat har synnerlig relevans för dessa framgår tydligt i en fotnot (s. 43) i tyskan Ingrid Bertleffs bidrag om felaktigheter om disciplinens (tyska) pionjärer i senare tiders amerikanska handböcker. I fotnoten konstaterar hon att varken ”source” eller ”source criticism” behandlas som begrepp i de sex introducerande handböcker (med sammanlagt 11 upplagor) som publicerats sedan 1960-talet. Fältarbetsfixeringen leder uppenbarligen till blinda fläckar hos dem som förespråkar vistelser i musikens miljöer.

ICTM underlättade kontakterna mellan kolleger på båda sidor av den öst-västliga demarkationslinjen under

kalla krigets tid. Man skulle nästan kunna säga att den uppgiften då var organisationens främsta. Längre var därför konferensspråket tyska i ett sammanhang som detta. En påminnelse om den eran syns i bokens dedikation till minnet av studiegruppens länge drivande person, Doris Stockmann (1929–2006), på sin tid DDR-medborgare och för övrigt en van Sverigebesökare med flera arbeten om jojk i sin publikationslista.

Om den bakgrunden erinrar också två intressanta bidrag med liknande innehåll. Folkmusiken ingick på sin tid som en symbolmättad beståndsdel i de socialistiska nationsbyggena i Östeuropa. Men det fick inte vara vilken folkmusik som helst. Det skulle vara en på alla sätt ny folkmusik, vars uppdrag var att förena hela nationen. Samlare, forskare och arkiv var inbegripna i detta genompolitiserade arbete med att skapa den nya folkmusikens legitimitet. Maurice Mengel skriver om hur detta gick till i Rumänien. Motsvarande vittnesmål avlägger Ardian Ahmedaja för Albanien. Det kan nog tänkas att dessa legitimeringssträvanden skyntade före 1989 i bidrag till ICTM:s konferensrapporter. Men i den nu aktuella volymen skrivs i alla fall uppriktiga berättelser om folkmusikforskningens sorgliga efterkrigshistoria i två berörda länder.

En kritisk blick på föregångarna har också Bjørn Aksdal, när han skriver om de stora samlingsverk med spelmansmusik som givits ut i Norge. Där drevs på motsvarande sätt folkmusikinsamling och -forskning i den unga nationens namn, med konsekvenser som användare av bokverken fortfarande får leva med.

Inte överraskande lider också denna antologi av både ämnesmässig splittring och ojämn vetenskaplig kvalitet. Till yttermera visso är det dessutom så och så med behärskningen av engelska hos författarna – ovanan vid det nya konferensspråket är märkbar. Men boken ger ändå en god uppfattning om hur intresset för musiketnologisk forskning med historisk inriktning är fördelat i främst norra och östra Europa. Det är som sagt en blandning av igenkännbar folkmusikforskning och synkrona studier med historieskrivande ambitioner.

Gunnar Ternhag, Falun